

early 1990s but halved when *dress-down Fridays* and the dotcom era arrived (The Times, December 12, 2005). У деяких фірмах рекомендується носити одяг, який займає проміжне положення між формальним та неформальним стилями, і це вбрання номінується словосполученням *third wardrobe*. Наведений фразеологізм семантично пов'язаний з новотвором *third place*, де лексема *third* стосується іншого місця, на відміну від роботи та дому.

Проте є певні дні, коли співробітники повинні бути одягнені дуже формально, наприклад, у понеділок або четвер: *dress-up Monday, dress-up Thursday, dress-up day: Hoping to give the office-wear pendulum a push back toward the suit, the American menswear industry has formed a task force to promote Dress-up Thursday* (The Guardian, March 4, 2000). Використання опозиційних прийменників *down* та *up* у складі атрибутивів фразеологічних одиниць є засобом вербалізації як різниці між стилями одягу у відповідні дні, так і маркером стресового характеру праці. Крім того, для досягнення кар'єрного успіху працівникам деколи потрібен особливий одяг, що отримав назву *power dressing* і в який вбираються, коли вирішують бізнес-питання особливої ваги.

Проаналізувавши масив англомовних інновацій, співвіднесених із змінами організаційно-корпоративної культури, можемо резюмувати, що серед розглянутих мовних знаків істотну частку складають стилістично забарвлені лінгвальні одиниці, головним чином сталі словосполучення фразеологічного типу, які за допомогою механізмів метафори, евфемії, вступаючи в антонімічно-синонімічні парадигматичні зв'язки, не лише номінують нові предмети та явища, але й водночас дають уявлення про різні, нерідко полярні, ціннісні пріоритети учасників корпоративних відносин. У подальшому перспективним вбачається дослідження процесів неомінації в англомовному вокабулярії сфери інтелектуальної економіки та її окремих сегментів.

Література

- Ананко Т. Р. Англомовний корпоративний дискурс: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10. 02.04 / Т.Р. Ананко. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 20 с. Андрусак І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Ірина Василівна Андрусак. – Ужгородський національний університет. – Ужгород, 2003. – 268 с. Белозеров М.В. Отражение в лексике современного английского языка реформаторских подходов в организации и управлении бизнесом в 80-90-е годы ХХ века / М. В. Белозеров // Вісник Запорізького державного університету. Серія: Філологічні науки. – 2000. – № 1. – С. 14-17. Зацний Ю.А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Юрій Антонович Зацний. – Львів: ПАІС, 2007. – 228 с. Зацний Ю.А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник / Ю.А. Зацний, А.В. Янков. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с. Камерон К. Диагностика и измерение организационной культуры / К. Камерон, Р. Куин: пер. с англ. – СПб.: Питер, 2001. – 320 с. Карцев Е. Человеческий капитал / Евгений Карцев // Прямые инвестиции. – 2009. – № 6 (86). – С. 52-55. Лебедева Н.М. Детерминологизация в корпоративном дискурсе (на материале социальной лексики) / Н. М. Лебедева, Е. С. Посылина // Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Филология. – 2007. – Том 20 (59). – № 1. – С. 170-173. Науменко Л. Сучасний англомовний бізнес-дискурс в комунікативно-прагматичному та концептуальному висвітленні: [монографія] / Людмила Науменко. – К.: Логос, 2008. – 360 с. Репьев А. Компания умерла. Да здравствует компания / А. Репьев // Зеркало недели. – 2002. – № 37 (412). – 28 сент. – 4 окт. – С. 12. Чередниченко В. О. Зміни в економічній політиці як один із соціальних факторів впливу на формування нових фразеологічних одиниць англійської мови / В. О. Чередниченко // Матер. міжнар. наук.-метод. конф. „Треті Каразінські читання: методика і лінгвістика – на шляху до інтеграції”. – Харків: ХНУ, 2003. – С. 185-186. Эльвессон М. Организационная культура: пер. с англ. / М. Эльвессон. – Харьков: Гуманитарный Центр, 2005. – 458 с. Folsom W. D. Understanding American business jargon: a dictionary/ Davis W. Folsom. – Westport: Greenwood Publishing Group, 2005 – 364 p. Lundvall B. A. Innovation Growth and Social Cohesion: the Danish Model / B.A Lundvall. – Cheltenham: Elgar Publisher, 2002. – 219 p. Stojičić V. Sociolinguistic stimuli to development of the English lexicon – language contact and social need / V. Stojičić // Facta Universitatis. Series: Linguistics and Literature. – 2004. – Vol. 3. – No 1. – P. 29-36. Oxford Business English Dictionary / Ed. by D. Parkinson, J. Noble. – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 616 p. McFedries P. Word Spy: Archives [Ел. ресурс]: // <http://wordspy.com/archives/>

СВИНЦОВА І.О.

(аспірантка Київського національного університету ім. М. Драгоманова)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ІМЕН У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ БАЙРОНА

У статті розглянуто специфіку функціонування прецедентних онімів у поетичних творах Байрона. Продемонстровано, що ця специфіка зумовлюється, з одного боку, системними ознаками художнього ідіостилю поета, задається його естетичними домінантами, а з іншого, – відповідними онтологічними властивостями міфонімів як прецедентних одиниць.

Ключові слова: прецедентне ім'я, міфонім, символ, знак, функція, ідіостиль, поетичний дискурс

Свинцова И.А. Особенности функционирования прецедентных имен в поэтическом дискурсе Байрона. В статье рассмотрена специфика функционирования мифонимов в поэтических произведениях Байрона. Показано, что данная специфика обусловлена, с одной стороны, системными признаками художественного идиостиля поэта, задается его эстетическими доминантами, а с другой, предопределена соответствующими онтологическими свойствами мифонимов как прецедентных единиц.

Ключевые слова: прецедентное имя, мифоним, символ, знак, функция, идиостиль, поэтический дискурс.

I.O. Svintzova. The Characteristic Property of Functioning of Precedential Names in Byron's poetry. This article deals with special features of functioning of mythonyms in the poetry of Lord Byron. It is proved that these features are determined by the characteristics of individual style of the poet, as well as by the appropriate ontological parameters of mythonyms as precedential phenomena.

Key words: precedential name, mythonym, symbol, sign, function, individual style, poetic discourse.

Одним із *найактуальніших* і найважливіших гносеологічних принципів у сучасній філології є антропоцентричний принцип, який детермінує основні напрямки дослідницького пошуку. Цей принцип зумовлений суттєвим методологічним зсувом у мовознавстві, зміною базисної парадигматики і переходом від лінгвістики структурної, “іманентно” з її настановою розглядати мову “у самій собі й для себе” до лінгвістики антропологічної, що передбачає вивчення мови у тісному зв’язку з людиною, її свідомістю, мисленням, духовно-практичною діяльністю [Постовалова 1988, с. 8]. Однак гносеологічний потенціал такого різностороннього підходу до мови на цьому не вичерпується: у центрі комунікативної концепції мови дедалі частіше опиняється людина як суб’єкт мовленнєвої діяльності, соціального спілкування, як особистість, яка сприймає й осмислює світ. “Неможливо пізнати мову саму по собі, не звернувшись до її творця, носія, користувача – до людини, до конкретної мовної особистості” [Караулов 1987, с. 7].

Дослідження мовної особистості автора при антропоцентричному підході виявляється тісно пов’язаним із вивченням ономастикону його творів, оскільки власна назва (онім) постає як одиниця, свідомо відібрана художником слова для вирішення певних творчих завдань. Це пов’язано зокрема з тим, що будь-який автор, виступаючи в якості суб’єкту художньої мовленнєвої діяльності, певним чином осмислює й оцінює реальність. Відповідно, у його творах закарбовується лише та специфічна частина загальної картини світу, яка потрапляє в поле його зору, набуваючи тим самим статусу індивідуально-авторської.

Власні назви, й особливо прецедентні імена, “здатні – за рахунок притаманної їм накопичувальної функції – фіксувати і зберігати інформацію про пізнаний людиною фрагмент дійсності” [Суперанская 1973, с. 271]. Під прецедентними іменами мається на увазі “вербальний різновид прецедентних феноменів як компонентів знань, позначення та зміст яких добре відомі представникам певної етнокультурної спільноти, що є актуальними і використовуваними у комунікативному плані” [Селіванова 2008, с. 293]. Ці ономастичні одиниці правомірно розглядати: як об’єктивні показники найрізноманітніших знань письменника про світ; як опорні елементи його індивідуально-авторської картини світу; як ключові засоби його індивідуально-авторського художнього стилю; як одиниці, що репрезентують органічний зв’язок художника з культурно-історичним контекстом епохи.

В якості об’єкту лінгвістичного вивчення у цій статті виступає корпус античних міфологічних імен (як найбільш репрезентативна частина художнього ономастикону), що знайшли суттєве відображення у поетичній творчості Дж.Г. Байрона (1788-1824), “творчість якого відноситься до числа найяскравіших сторінок у національній літературній спадщині Англії” [Михальская, Аникин 2011]. Він по праву вважається одним із найталановитіших і найвідоміших майстрів художнього стилю в англійській поезії доби романтизму. Його яскрава, лаконічна мова, глибоке знання та майстерне використання виражальних і зображальних можливостей загальнонаціональної мови, високий гуманістичний потенціал і громадянський пафос його лірико-поетичних і драматичних творів дають право віднести їх до найкращих зразків як англійської, так і світової літератури.

Предметом представленої наукової розвідки є стилістичні функції прецедентних мифонимів у поетичному дискурсі Байрона як в індивідуальному поетичному мовленнєво-розумовому континуумі, у цілісному (і разом з тим відкритому та динамічному) утворенні, в глибинах якого зароджується, визріває й проростає поетичне слово, зазнаючи індивідуально-авторської художньо-естетичної обробки. Це повністю відповідає ключовим ідеям когнітивно-комунікативної лінгвістики, згідно з якими своєрідність сучасного лінгвістичного мислення характеризується тенденцією до нелінійної репрезентації процесів зародження та функціонування цілісних систем, однією з яких є система художнього мислення Байрона.

Міфоніми як позначення відомих персонажів від міфології відносяться до арсеналу тих художніх засобів, які Байрон запозичив у класиків. Ці традиційні раціоналістичні за своїм узагальнюючим змістом лексичні одиниці несуть на собі чіткий відбиток класичного походження, однак у той самий час вони пронизані історичним колоритом і пристрасним пафосом, і в цьому сенсі отримують романтичну інтерпретацію. Виявлений у поетичному дискурсі цього автора фонд міфологічної лексики являє собою певну систему, парадигму, підґрунтя якої утворює своєрідне функціонально-семантичне поле, що асимілює в собі ключовий художній зміст, естетичні домінанти його світогляду. Ця парадигма мовних одиниць існує в рамках принципової відкритості художньої системи Байрона, оскільки їх поява у мовній спадщині цього поета-романтика зумовлена літературною (поетичною) традицією.

Взагалі звернення до класичної давнини, зокрема до міфології – характерна особливість романтичної доби і її витoki слід шукати саме в класицизмі. Байрон, який з дитинства просто таки обожнював міфологію (особливо античну та біблійну), який свої перші проби пера завдячує саме поетичним варіаціям на теми з творів Гомера, Горація, Вергілія та інших відомих авторів, не міг залишитися до цього байдужим. Його чутлива художня свідомість через стихію пафосу, лаконічності та краси органічно увібрала в себе античну міфологічну спадщину, що гармонійно лягла на родючий ґрунт його поетичного таланту. Освоєння традиції у релевантному культурно-історичному контексті дозволило Байрону перетворити міфологічні символи на живу, активно діючу і стрижневу для його поезії категорію, яка на протязі всього його творчого шляху виступає не лише як важливий арсенал поетичних засобів, але й своєрідно переломлюється в його індивідуально-авторському художньому стилі. При цьому “прагнучи до всебічного посилення художніх засобів, Байрон із спадщини минулого століття відбирає тільки те, що придатне для його реальних цілей” [Клименко 1960, с. 12].

Байрон умів знаходити і пов’язувати одне з одним “слова, що одночасно стимулювали почуття й уяву, слова не шаблонні, а вагомі, добути в широкому досвіді спостережень над об’єктивною дійсністю” [Елистратова 1973, с. 111]. Його оригінальність полягає зокрема в тому, що він в силу своєї геніальності зміг оптимально (пере)відкрити багатючі образні, стилістичні, експресивні можливості міфонімів як прецедентних імен. Справа в тому, що в результаті свого частого, навіть надмірного, використання в поетичних текстах міфоніми стали звичними, трансформувалися на “пусті” мовні знаки, що виражають лише певні абстрактні поняття. Однак у мовній свідомості Байрона вони “відновились” і наповнилися новим художнім змістом, який отримав відповідну семіотичну об’єктивацію. Це їх “відновлення” і “нове змістове наповнення” стає зокрема можливим завдяки суттєвому розширенню смислового обсягу та акцентуації необхідних автору смислових граней міфологічного імені завдяки його специфічній дискурсивній реалізації.

Смислове приращення у міфологічних прецедентних імен, які функціонують у поетичних творах Байрона, з’являється в результаті створення необхідних для цього дискурсивних (когнітивно-комунікативних) умов.

По-перше, асоціативна (або імплікаційна) аура міфонімів ізоморфно концентрує в собі усе багатство мовної, енциклопедичної, естетичної та літературної інформації. Водночас наявність у них сильного, енергетично місткого потенціалу обумовлює їхню специфіку як синкретичних знаків-символів. У поетичному дискурсі асоціативний ореол цих імен може породжувати семантичний паралелізм – смислову двоплановість, яка, в свою чергу, створює естетично навантажений підтекст, який сприяє розширенню їх смислового потенціалу.

Так, у поетичному дискурсі Байрона у повній мірі розкривається широкий асоціативний потенціал міфонімів, акцентуються їх ключові функції. При цьому “нерідко Байрон вкладає у міфологічні імена зміст, який за силою і широтою свого суспільно-політичного значення далеко перевищує можливості класиків XVIII століття” [Клименко 1960, с. 117]. Так, у своєму сатиричному творі “The Curse of Minerva” автор об’єктивує ключові для його поетичного дискурсу концепти **JUSTIS** (справедливість) і (помста) **VENGEANCE**, відповідно, за допомогою міфонімів Minerva і Nemesis, наділяючи цих богинь давньоримського пантеону розширеною функцією «обвинувачок» тиранів усього світу. Так, Мінерви промовляє наступні слова: “Lo! there Rebellion rears her ghastly head, // And glares the Nemesis of native dead” (The Curse of Minerva, с. 223-224).

Прецедентні оніми завжди несуть потенційну інформацію про ту дію, суб’єктом чи об’єктом якої вони виступають. Можна сказати, що схильність власних назв до предикації, до розгортання інформації про пов’язані з ними дії та динамічні процеси, більш очевидна, ніж у випадках з предметними назвами, які пов’язані скоріше з передачею пасивних станів. У власній назві розкривається активна дієва сутність людини чи божества – носія цієї назви. Ця активна сутність протиставлена інертності світу речей, представлених назвами предметними. На справедливу думку

Н.Б. Лебедевої, позначення істот надають зображуваній ситуації динамізму завдяки їх двом характерним властивостям: 1) стратифікованості, насиченості семантики, а також реальної і потенційної активності живого, одушевленого учасника ситуації [Лебедева 1999, с. 37].

У випадку з предметною назвою *to avenge* у реципієнта виникає лише одна смислова асоціація з помстою у відповідь за причинені страждання. Це пов'язано зокрема з тим, що концепт **REVENGE**, що реалізується в англійській мові варіаціями-словами *vengeance, revenge, avenge, retribution, recompense* та ін., наділяється відповідними значеннями: 1) рокова помста, або помста найвищої сили (*vengeance*); 2) помста у відповідь за причинене зло (*revenge, avenge*), яка вважається справедливою, співвідноситься із праведним покаранням і сприймається як логічний підсумок (при цьому помста не засуджується; більше того, вона є бажаною не тільки цьому світові, але й іншому, якщо здійснюється за загиблого); 3) компенсація збитків; відплата, кара за вчинене злодіяння (*retribution*).

Натомість прецедентне ім'я *Nemesis* являє собою знак не окремого, одиничного об'єкта, а цілої "згорнутої" міфологічної ситуації, активним учасником якої є Немезіда – богиня помсти у давньогрецькій міфології. Тож, у реципієнта виникає запитання, перш за все, стосовно сутності самої згорнутої ситуації і роду діяльності цієї богині як носія прецедентного імені. Як відомо, назва *Nemesis* походить від давньогрецького *nemō* – "справедливо обурений". Окрім того, цю богиню називали також *Адрастея*, що означає "невідворотна, неминуча". Відповідно, це прецедентне ім'я синтезує в собі всі зазначені вище смислові ознаки концепту **REVENGE** ('справедливість', 'зумовленість вищими силами', 'невідворотність'), постаючи тим самим як його максимально концентроване, символічне вираження.

По-друге, смислова енергетика (у термінології В.М. Манакіна [2005] – "енергетична хвиля") міфологічного імені посилюється самим поетичним дискурсом як відповідним контекстом використання. Це пояснюється зокрема тим, що саме у поетичному тексті семантичне багатство міфонімів реалізується найбільш рельєфно, так як завдяки «тісноті віршового ряду» (Ю.М. Тинянов) збільшується сила смислової взаємодії між словами. При цьому лаконізм як один із основних чинників художнього стилю Байрона значною мірою сприяє ущільненню, концентрації семантичного змісту імені. Як у тому, так і в іншому випадку контекст виступає або у функції уточнення, звужуючи семантичний обсяг прецедентного імені, або у функції узагальнення, зводячи міфонім до рангу абстрактного поняття. Таким чином, саме умови контекстної реалізації забезпечують прояв конкретно-абстрактної природи імені, яке виступає як певна "дифузна конструкція", або "конструкція-хамелеон", що висвітлює свої ті чи інші смислові грані. Наприклад, "*The Niobe of nations! There she stands, // Childless and crownless, in her voiceless woe*" (*Child Harold's Pilgrimage, IV, 79*).

Необхідно нагадати, що Ніоба, жінка фіванського царя Амфіона, загордилася своїми десятьма дітьми – ніобідами і посміла порівнювати себе з Лето, у якої було лише двоє дітей, Аполлон і Артеміда. Обурена зарозумілістю Ніоби, Лето звернулася до своїх "дітлахів", які власноруч знищили всіх дітей кривдниці стрілами: Артеміда умертвила всіх дочок Ніоби в її власному будинку, а синів, які полювали на схилах Кіферону, вбив Аполон. Дев'ять днів лежали вони непохованими; нарешті на десятий день вони були передані землі богами. Від розпачу нещасна Ніоба обернулася на камінь, який у вічній скорботі проливає сльози за своїм погіблим потомством. Згідно з Гомером, за наказом Зевса на каміння були перетворені також інші люди, через що Ніобиних дітей нікому було поховати. Такою є гомерівська версія цього міфу і саме цей сюжет використовували численні поети, оспівуючи "*Νιόβης πάθη*" ("страждання Ніоби") [www.wikipedia.ru].

Однак, якщо для поетів античної епохи міфонім Ніоба був, перш за все, позначенням концепту "страждання", то у поетичному дискурсі Байрона ця міфологема втілює інший, ключовий для цього автора художній (анти)концепт – "несправедливість" (*injustice*). На це зокрема імпліцитно вказують і епітети, якими поет наділяє образ невтішної матері: *childless* – "бездітна", *crownless* – "без корони і/або мученицького вінця", *voiceless* – "німа і/або та, що не має права голосу". Шляхом триразового повтору епітетів із суфіксом *less*, що вказує на втрату або позбавлення чого-небудь, створюється різкий поетичний образ, який не може не викликати співчуття і, водночас, обурення несправедливими діями "всемогутніх" богів. Адже з позиції сили, логіки насильства, якої вони дотримуються, навіть мати позбавлена права гордитися своїми дітьми, інакше її буде суворо покарано. При цьому відчуття соціальної несправедливості у покаранні богами мучениці Ніоби за її материнську любов ще більше посилюється у наступних рядках, які містять вказівку на те, що боги відібрали у неї навіть священний прах її дітей і розвіяли його по вітру, залишивши їй на згадку про своє страшне злодіяння порожню урну: "*An empty urn within her wither'd hands, // Whose holy dust was scatter'd long ago*" (*Child Harold's Pilgrimage, IV, 79*).

По-третє, прецедентні міфологічні імена слід розглядати як текстові концепти – згорнуті, редуковані змісти, своєрідні символи (у термінології В.В. Красних [2002, с. 68-69] – “інваріанти сприйняття”), що апелюють до відповідних цілих прецедентних текстів. Вірш конструює певну модель ситуації і тому принципово може бути пристосований до будь-якої іншої ситуації, в якій представлений аналогічний стан речей. О.Г. Ревзіна називає цю особливість “множинною референційною роздруківкою” [Ревзіна 1990, с. 31]. Таким чином, прецедентний міфонім у поетичних творах правомірно розглядати як певну пропозицію, яка має місце у різних світах, у різні часи, вірніше у різних хронотопах (або “топохроносах” у термінології М.С. Нікітіна), і тим самим підтверджує єдність людського інформаційного універсуму як когнітивно-семантичного континууму.

Міфонім як прецедентне ім'я є завжди чужим “згорнутим” прецедентним висловленням (текстом) і, навпаки, інтенція чужинності є його конструктивною особливістю. Як специфічний різновид інтертекстуальності прецедентне ім'я створює стереоскопічний ефект: воно одночасно **моє** й описує **мій** світ – і **не моє**, бо воно запозичене з чужого світу. Таким чином, поетична мовна особистість Байрона виявляється “такою, що складається з пари двійників μ_1 і μ_2 , пов'язаних коефіцієнтом кореляції $r = \rho(\mu_1, \mu_2) < \dots >$ Ми починаємо вдивлятися у світ через декілька пов'язаних між собою «вікон», кожне з яких розкриває перед нами свій текст” [Налимов 1997, с. 65]. У такий спосіб прецедентні імена інтегрують до єдиного поетичного простору різні поетичні парадигми: відбувається втягнення елементів більш ранніх індивідуальних художніх систем до більш пізнього і, відповідно, ширшого семантичного контексту.

Це можна пояснити зокрема тим, що Байрон як справжній поет, художник слова здатний абстрагуватися від власного **Я**, відчути себе одночасно собою й **Іншим**: його **Я** може то перебільшуватися, то відчуватися як ніщо, зняврядя вищої інстанції, що “диктує” йому слова (“*What I am. – Nothing*” /Byron/). Теорія поетичного мімезису передбачає можливість перевтілення творця в те, що він творить, у результаті чого художник постає як “людина з тисячею облич”. Цей феномен можна також пояснити з позицій сучасної лінгвосинергетичної теорії, згідно з якою художник слова – це особистість із надзвичайно високою енергією у порівнянні зі звичайними, простими людьми. Саме тому він відчуває на собі навіть найменші резонансні збурення, сплески середовища – інтертексту. Використання прецедентних імен виявляється, таким чином, оригінальним способом подолання природної дисипації енергії окремого тексту за рахунок загальної енергії інтертексту (дискурсу).

По-четверте, своєрідність, оригінальність сполучуваності міфоніму з іншими словами у поетичних текстах Байрона викликає семантичний зсув, спричиняючи порушення дистрибутивної норми. Відповідним результатом такого зсуву є комунікативний ефект емоційного впливу на реципієнта. При цьому нестандартне сполучення визначається експресивним потенціалом слів, які пов'язуються одне з одним. Наприклад, “*Stalks with Minerva's step, where Mars might quake to tread*” (Child Harold's Pilgrimage, I, 54).

Тут у відповідних конотаціях (пор.: to stalk “величаво, гордо виступати” vs. to quake “дрижати, труситися від страху”) знаходить свій прояв позитивна оцінка автором богині мислення і розуму, покровительки ремесел і мистецтва Мінерви. Разом з тим відчутним є також його негативне іронічно-зневажливе ставлення до Марса – суворого бога війни. При цьому необхідно зазначити, що Байрон явно віддавав перевагу не давньогрецьким номінаціям Athene і Pallas, а саме запозиченій давніми римлянами з етрусського пантеону назві Minerva. Функціональна відмінність між цими богинями полягала в тому, що Афіна (Паллада) опікувалася питаннями війни, у той час, коли Мінерва не мала до війни жодного відношення.

Це якнайкраще корелює з ціннісними (естетичними) домінантами Байрона, згідно з якими “війна – це безпринципне насильство, яке за жодних обставин не може оцінюватися позитивно”. В результаті такого контрастного використання прецедентних імен взаємодія різнорідних стилістичних стихій призводить до породження нового (здебільшого іронічного або сатиричного) смислу. Доволі показовим у цьому відношенні є також той факт, що у тих випадках, де поет усе таки використовує номінацію Pallas, він іронічно згадує саме захисну функцію богині, натякаючи водночас на її “функціональну невідповідність”: “*Where was thine Aegis, Pallas! that appall'd // Stern Alaric and Havoc on their way?*” (Child Harold's Pilgrimage, II, 14).

Взагалі той красномовний факт, що Байрон у своїх творах віддавав явну перевагу позначенням богів римського, а не давньогрецького пантеону, можна пояснити тим, що римські боги відрізнялися від своїх “попередників” більш моральними якостями: опікаючи людське життя, вони були (або принаймні з огляду на міфи мали б бути) захисниками справедливості та інших людських прав. Окрім цього, номінації богів саме Стародавнього Риму набули поширення під час Великої Французької

революції, з якою, як відомо, пригноблені народи Європи пов'язували свої надії на свободу, на торжество справедливості і краще майбутнє.

Зрештою, інтенсивне використання у поетичному дискурсі Байрона прецедентних імен із міфології сприяє підвищенню комунікативного статусу адресата, його "інтелектуальному просвітленню або просвітлінню": адресат, якщо він бажає "вчитати" приховані у даних лексичних одиницях смисли, тобто якщо він зацікавлений в успішності поетичної комунікації, постійно змушений поповнювати багаж своїх енциклопедичних знань і тим самим "підніматися" на шкалі моральних цінностей. У такий спосіб стає можливим його "входження" не лише до числа знавців міфології, але й до кола вибраних – "втаємничених" поезії Байрона.

Подальша розробка окресленої у даній статті дослідницької проблематики вважається вельми перспективною. Зокрема все ще до кінця нез'ясованими залишаються питання функціонування міфонімів-символів як у поетичному дискурсі Байрона, так і в інших "суб'єктоцентричних" типах дискурсу. Широкі перспективи щодо цього відкриваються в площині аналітико-синтетичної діяльності суб'єкта пізнання, особливо в аспекті вивчення інших різновидів і когнітивних механізмів інтертекстуальності. Певний інтерес становить також подальше вивчення метафізичної (енергетичної) структури слова, а також пов'язаних з нею стратегій комунікативного (й зокрема сугестивного) впливу.

Література

- Елистратова Е.Н. Отношение романтиков к классическому литературному наследию // Европейский романтизм. – М.: Наука, 1973. – С. 90-127. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Караулов. – М.: Наука, 1987. – 312 с. Клименко Е.И. Байрон. Язык и стиль / Е.И. Клименко. – М.: Изд-во лит-ры на иностранных языках, 1960. – 112 с. Красных В.В. Этнопсихолінгвістика и лингвокультурология / В.В. Красных. – М.: Академия, 2002. – 278 с. Лебедева Н.Б. Полиситуативность глагольной семантики: (на материале русских префиксальных глаголов) / Н.Б. Лебедева. – Томск: Изд-во Томск. гос. ун-та, 1999. – 260 с. Манакін В.М. Метафізична структура слова // Нова філологія. – Запоріжжя: ЗНУ, 2005. – Вип. 1 (21). – С. 88-94. Михальская Н.П., Аникин Г.В. История английской литературы / Н.П. Михальская, Г.В. Аникин [Електронний ресурс: <http://17v-euro-lit.niv.ru/17v-euro-lit/mihalskaya-anikin-angliya/george-gordon-byron>]. Налимов В.В. Размышления на философские темы // Вопросы философии. – № 10. – М., 1997. – С. 59-67. Постовалова В.И. Картина мира в жизнедеятельности человека // Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М.: Наука, 1988. – С. 7-18. Ревзина О.Г. От стихотворной речи к поэтическому идиолекту. Очерки истории языка русской поэзии XX века: Поэтический язык и идиостиль. Общие вопросы. Звуковая организация текста / О.Г. Ревзина. – М.: Наука, 1990. – 290 с. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с. Сорокин Ю.А., Михалева И.М. Прецедентный текст как способ фиксации языкового сознания // Язык и сознание: парадоксальная рациональность. – М.: Академия, 1993. Суперанская А.В. Общая теория имени собственного / А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1973. – 366 с.

СЕРДЮК А. М.

(Бердянський державний педагогічний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ *RIRE* У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

(на матеріалі роману Б. Вербера "L'Empire des anges")

У статті вивчається авторська інтерпретація концепту *rire* у французькій мовній картині світу. Виявлено компоненти ядра досліджуваного концепту у картині світу Б. Вербера.

Ключові слова: *концепт, сміх, емоційність, емотивність.*

Сердюк А. М. Особенности выражения концепта *rire* в современном французском языке (на материале романа Б. Вербера "L'Empire des anges"). В статье изучается авторская интерпретация концепта *rire* во французской языковой картине мира. Определены компоненты ядра исследуемого концепта в картине мира Б. Вербера.

Ключевые слова: *концепт, смех, эмоциональность, эмотивность.*

Serdyuk A. M. The peculiarities of presentation of the concept *rire* in Modern French (based on the material of B. Werber's novel "L'Empire des anges"). It has been defined the individual author's interpretation of the concept *rire* in French Linguistic Model of the World. The constituents of the nucleus of the researched concept in B. Werber's Linguistic Model have been analysed and determined.

Key words: *concept, laugh, emotionality, emotiveness.*

Вивчення засобів вираження емоцій у мовленні є на сьогодні одним із актуальних питань у світлі антропоцентризму сучасної парадигми лінгвістики. Характер емоцій людини є настільки багатоаспектним, що вони постійно знаходяться у полі зору представників різних галузей наук: